

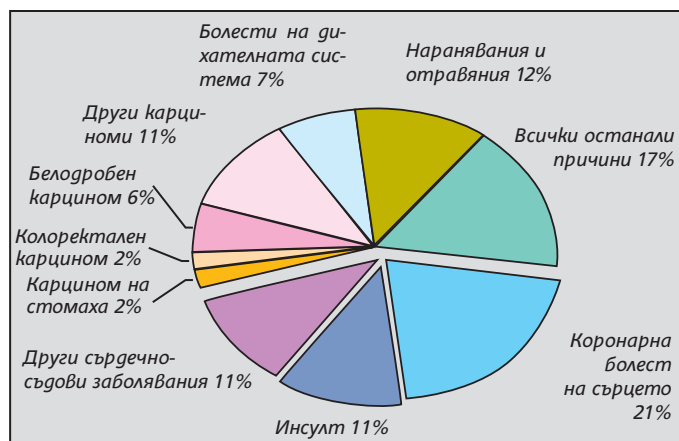
Статистика на сърдечно-съдовите заболявания, 2008 г. (част I)

Д-р Борислав Георгиев¹, Д-р Емилия Караславова²

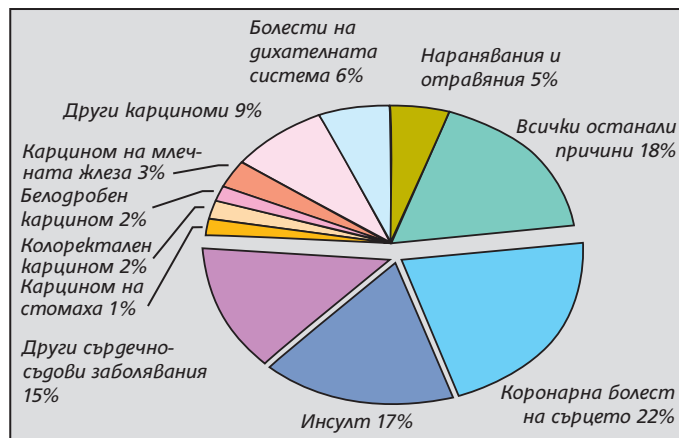
¹Национална кардиологична болница, ²Катедра Социална медицина и здравен мениджмънт, МУ, Пловдив

На 14 февруари 2008 г. European Heart Network публикува третото издание на Статистиката на сърдечно-съдовите заболявания за Европа (*European cardiovascular disease statistics*). Авторският колектив се състои от специалисти на Британската сърдечна фондация и на Изследователския център за здравна икономика към университета в Оксфорд.

В доклада, съдържащ статистиката на сърдечно-съдовите заболявания в Европа, са направени анализи на базата на последната налична информация от страните в Европа и в Европейския съюз. Направен е анализ и съпоставка по страни на общата смъртност, заболяемостта, терапевтичните подходи, както и разпространението на рисковите фактори и техният контрол.

Фиг. 1.1а. Смъртност по причини, мъже, Европа

Фиг. 1.1б. Смъртност по причини, жени, Европа

ОБЩА СМЪРТНОСТ

Заболяванията на сърцето и съдовата система (сърдечно-съдови заболявания, ССЗ) са основната причина за смърт в Европа – от сърдечно-съдови заболявания умират над 4.3 милиона пациенти всяка година. Около половината от всички смъртни случаи (48%) се падат на ССЗ (54% от смъртността при жените и 43% - при мъжете). Основните форми на ССЗ са коронарната болест на сърцето (ИБС) и инсултът. Около половината от смъртните случаи поради ССЗ се падат на ИБС и около 1/3 – на инсулта (фиг. 1.1а и 1.1б).

ССЗ са и основната причина за смърт в Европейския съюз (ЕС), възлизаща на повече от 2 милиона смъртни случаи годишно. Около половината от всички смъртни случаи (42%) в ЕС са от ССЗ (45% за жените и 38% за мъжете) – честотата им е малко по-малка от тази за цяла Европа. Над 1/3 от смъртните случаи от ССЗ са поради ИБС и над 1/4 - поради инсулт (фиг. 1.1с и 1.1д).

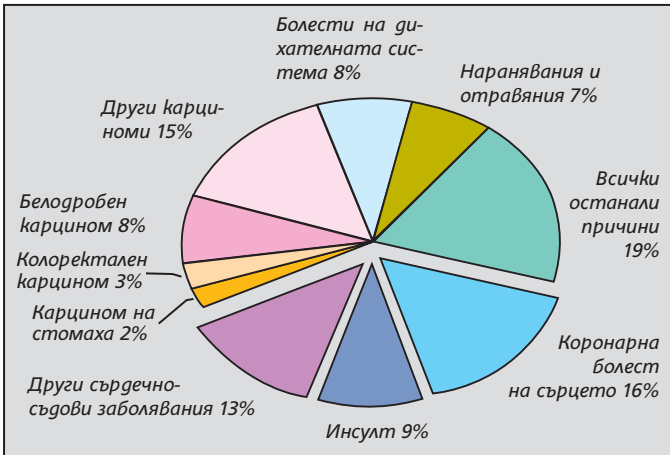
ИБС сама по себе си е най-честата причина за смърт в Европа – на нея се падат 1.92 милиона смъртни случаи всяка година. Приблизително 1 на всеки 5 жени (22%) и 1 на всеки 5 мъже (21%) умират от ИБС.

Сама по себе ИБС е най-честата причина за смърт и в ЕС – 741 000 смъртни случаи годишно, като средно 1 на всеки 6 мъже (16%) и 1 на всеки 7 жени (15%) умират от тази болест.

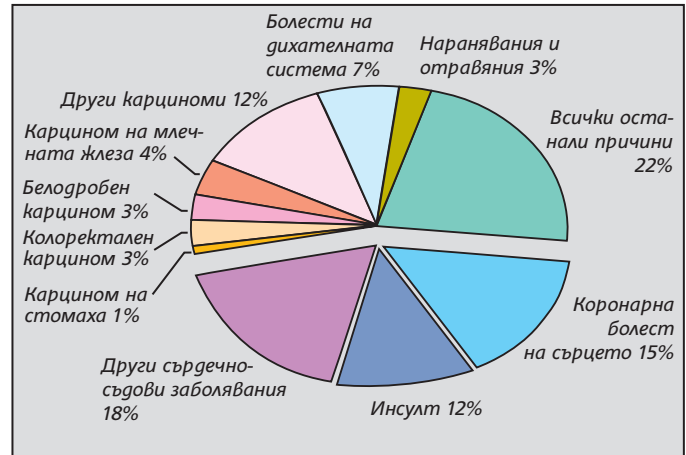
Инсултът е втората по честота причина за смъртност в Европа – 1.24 милиона смъртни случаи в Европа (1 на всеки 6 жени (17%) и 1 на всеки 10 мъже (11%)) и 508 000 смъртни случаи в ЕС (1 на всеки 8 жени (12%) и 1 на всеки 10 мъже (9%)) за една година.

ССЗ са основната причина за смърт при жените във всички 48 страни на Европа, за които разполагаме с данни за смъртността, и основна причина за смъртността при мъжете за същите страни с изключение на Франция, Холандия и Испания.* ССЗ са причина за повече от 50% от

* Данните от проекта MONICA на СЗО показват, че официалната статистика за смъртността от ССЗ на Франция в сравнение с другите страни не отразява действителната ситуация. Данните от френската популация, включена в проекта MONICA (Лил, Страсбург и Тулуза), показват подценяване на реалната смъртност от ИБС с повече от 75% (Вж. MONICA, СЗО, 2003. Monograph and Multimedia Sourcebook: World's largest study of heart disease stroke, risk factors and population trends 1979-2002. Edited by Hugh Tunstall-Pedoe for the WHO MONICA Project. WHO: Geneva).

Фиг. 1.1с. Смъртност по причини, мъже, Европейски съюз

Фиг. 1.1d. Смъртност по причини, жени, Европейски съюз

всички смъртни случаи при жените в 25 страни (в централна и източна Европа, но така също и някои страни в южната и западната част на континента като напр. Гърция). На ССЗ се падат повече от 50% от смъртните случаи при мъжете в 11 страни – Армения, Азербайджан, България, Грузия, Македония, Сърбия и Черна гора, Румъния и Украйна.

ССЗ са основната причина за смърт при жените във всичките 27 страни на ЕС и при мъжете от тези страни с изключение на Франция, Холандия и Испания.* При мъжете, живеещи в страни от ЕС, смъртността варира между 62% (България) и 26% (Франция),* а при жените – между 71% (България) и 31% (Франция)*.

Смъртност във възрастовата група под 75-годишна възраст

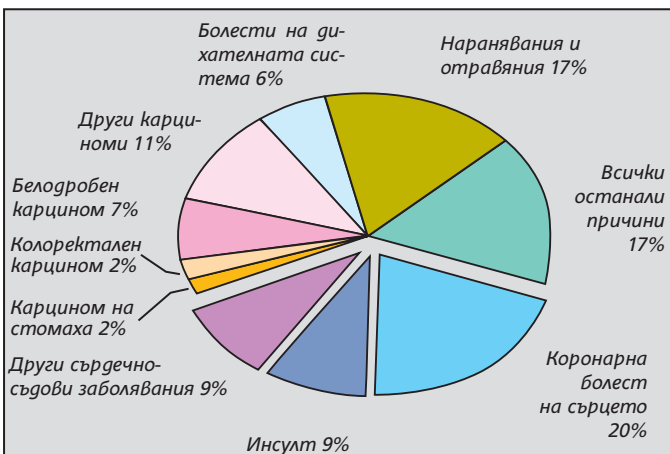
ССЗ са основна причина за смърт при населението под 75-годишна възраст в Европа: 1.81 милиона смъртни случаи годишно. 43% от смъртните случаи при жени и 38% от смъртните случаи при мъже под 75-годишна възраст се дължат на ССЗ. 1 от всеки 4 мъже (25%) и 1 от всеки 6 жени (16%) умират от ССЗ преди навършване на 75 години (фиг. 1.2а и 1.2b).

ССЗ са втората по честота причина за смърт преди 75-годишна възраст в ЕС, като на нея се падат 576 000 смъртни случаи годишно. По честота (30%) ССЗ са на второ място след рака (36%). 31% от смъртните случаи при мъже и 29% от смъртните случаи при жени под 75-годишна възраст се дължат на ИБС. 1 от 6 мъже (16%) и 1 от 12 жени (8%) умират от ССЗ преди настъпване на 75-годишна възраст (фиг. 1.2с и 1.2d).

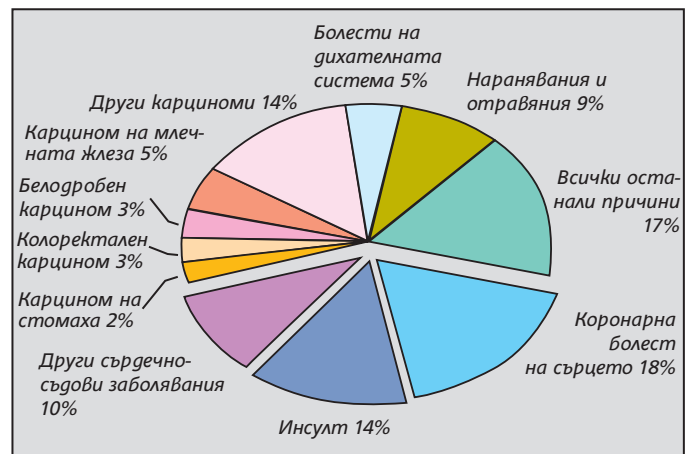
ИБС сама по себе си е най-честата причина за настъпване на смърт при пациентите под 75-годишна възраст в Европа – над 900 000 смъртни случаи годишно. Честотата ѝ е 20% при мъжете и 19% при жените под 75-годишна възраст (фиг. 1.2а и 1.2b).

ИБС е най-честата причина за смърт преди 75-годишна възраст в ЕС – над 250 000 смъртни случаи годишно. На нея се падат 15% от смъртните случаи при мъже на възраст под 75 години, което е повече от честотата на най-честата форма на рак (белодробната) при мъжете – 11%. При жените под 75-годишна възраст смъртността от ИБС възлиза на 10% и надвишава честотата на най-честата форма на рак – ракът на млечната жлеза (фиг. 1.2с и 1.2d).

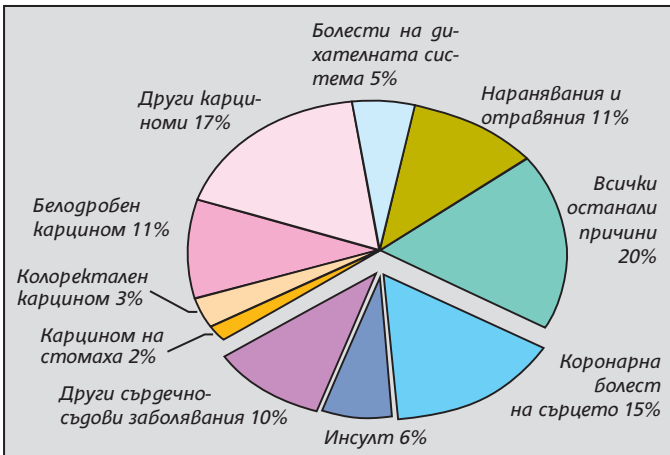
Смъртността поради инсулт възлиза на 10% при жените под 75-годишна възраст в Европа възлиза на 500 000. Честотата на смъртта поради

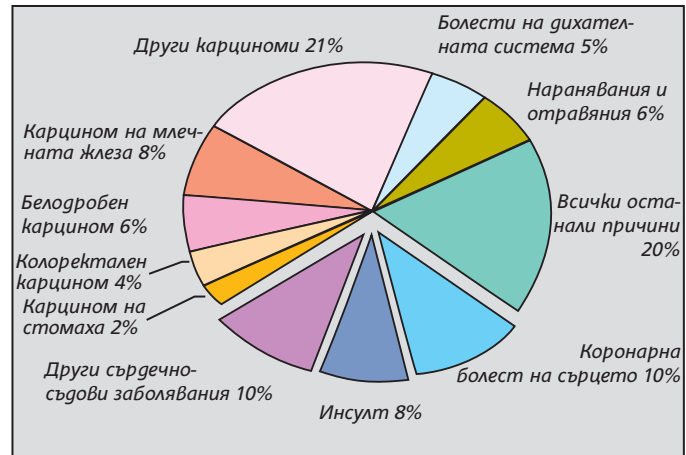
Фиг. 1.2а. Смъртност по причини, мъже под 75 години, Европа

Фиг. 1.2b. Смъртност по причини, жени под 75 години, Европа

Фиг. 1.2с. Смъртност по причини, мъже под 75 години, Европейски съюз

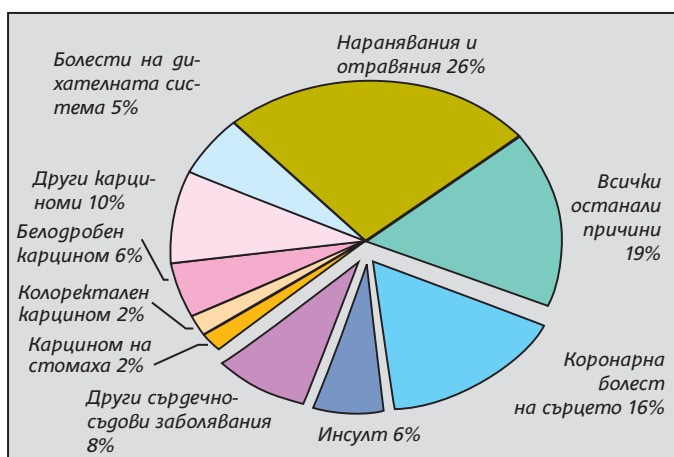
Фиг. 1.2d. Смъртност по причини, жени под 75 години, Европейски съюз

инсулт е 1:10 (9%) от общата смъртност при мъжете и 1:7 при жените (14%).

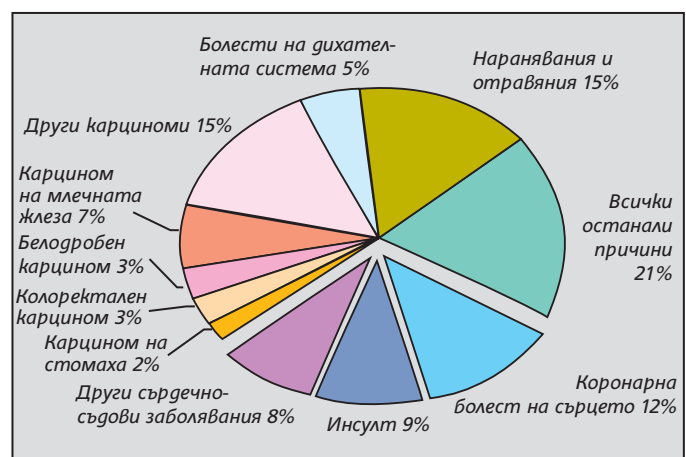
В ЕС смъртните случаи поради инсулт при лица под 75-годишна възраст надвишават 130 000. 6% от мъжете и 8% от жените на възраст под 75 години в ЕС умират от инсулт.

ССЗ са основната причина за смърт при мъжете под 75-годишна възраст в 28 от всичките 48 страни на Европа, за които имаме данни, и за жените от 23 европейски страни. Страните, в които ССЗ са основна причина за смъртност при лицата под 75 години, са предимно онези от северната, южната и западната част на континента. Смъртността поради ССЗ варира между 61% (Грузия) и 18% (Франция)* при мъжете на възраст под 75 години и между 64% (Грузия) и 16% (Франция)* при жените от същата възрастова популация.

ССЗ са основната причина за смърт при мъжете под 75-годишна възраст в 12 от страните в ЕС – България, Кипър, Чешка Република, Естония, Финландия, Унгария, Латвия, Литва, Малта, Полша, Румъния и Словакия. За жените от същата възрастова група ССЗ са основна причина за смърт в 7 от страните на ЕС – България, Естония, Унгария, Латвия, Литва, Румъния и Словакия.

Фиг. 1.3а. Смъртност по причини, мъже под 65 години, Европа

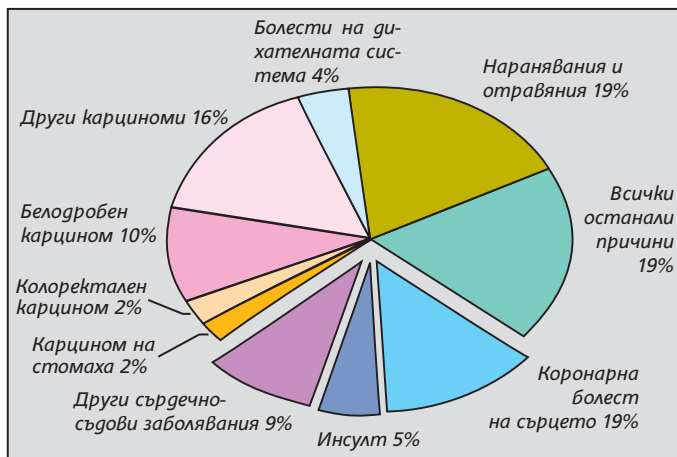
Фиг. 1.3b. Смъртност по причини, жени под 65 години, Европа

Смъртност при населението под 65-годишна възраст

ССЗ са основна причина за смърт при населението под 65-годишна възраст в Европа: 803.000 милиона смъртни случаи годишно. 31% от смъртните случаи при жени и 29% от смъртните случаи при мъже под 65-годишна възраст се дължат на ССЗ. 1 от всеки 8 мъже (12%) и 1 от всеки 20 жени (5%) умират от ССЗ преди навършване на 65 години (фиг. 1.3а и 1.3b).

ССЗ са втората по честота причина за смърт преди 65-годишна възраст в ЕС, на нея се падат 232.000 смъртни случаи годишно. По честота (24%) ССЗ са на второ място след рака (35%). 26% от смъртните случаи при мъже и 19% от смъртните случаи при жени под 65-годишна възраст се дължат на ССЗ. 7% от мъжете и 3% от жените умират от ССЗ преди настъпване на 65-годишна възраст (фиг. 1.3с и 1.3d).

ИБС сама по себе си е най-честата причина за настъпване на смърт при пациентите под 65-годишна възраст в Европа – малко под 401 000 смъртни случаи годишно. Честотата ѝ е 17% при мъжете и 12% при жените под 65-годишна възраст (фиг. 1.3а и 1.3b).

Фиг. 1.3с. Смъртност по причини, мъже под 65 години, Европейски съюз

ИБС е най-честата причина за смърт преди 65-годишна възраст в ЕС – над 104 000 смъртни случая годишно. На нея се падат 13% от смъртните случаи при мъже на възраст под 65 години, честота, по-висока от тази на най-честата форма на рак (белодробната) при мъжете – 10%. При жените под 65-годишна възраст смъртността от ИБС възлиза на 11% и надвишава честотата на най-честата форма на рак – рактът на млечната жлеза (фиг. 1.3с и 1.3д).

Смъртността поради инсулт възлиза на 10% при жените под 65-годишна възраст в Европа (190 000). Честотата на смъртта поради инсулт е 6% при мъжете и 9% при жените.

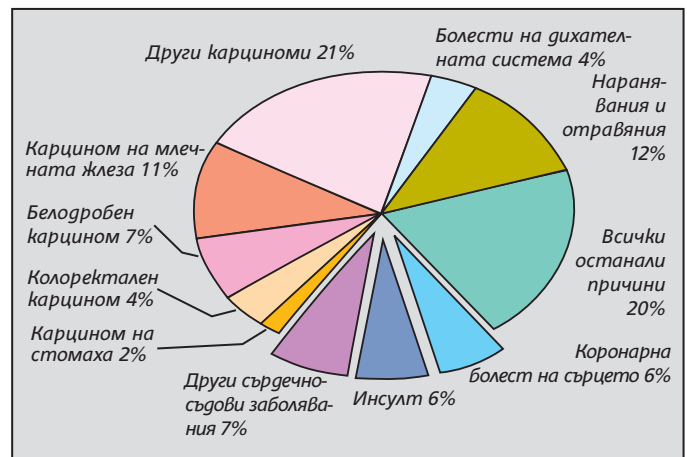
В ЕС смъртните случаи поради инсулт при лица под 65-годишна възраст надвишават 48 000. 5% от мъжете и 6% от жените на възраст под 65 години в ЕС умират от инсулт.

ССЗ са основната причина за смърт при мъжете под 65-годишна възраст в 26 от всичките 48 страни на Европа, за които имаме данни, и за жените от 17 европейски страни. Страните, в които ССЗ са основна причина за смъртност при лицата под 65 години, са предимно онези от централна и източна Европа. Смъртността поради ССЗ варира между 50% (Грузия) и 15% (Франция)* при мъжете на възраст под 65 години и между 46% (Грузия) и 11% (Франция)* при жените от същата възрастова популация.

ССЗ са основната причина за смърт при мъжете под 65-годишна възраст в 11 от страните в ЕС – България, Кипър, Естония, Финландия, Унгария, Латвия, Литва, Малта, Полша, Румъния и Словакия. За жените от същата възрастова група ССЗ са основна причина за смърт в три от страните на ЕС – България, Латвия и Румъния.

Смъртност

Смъртността от ИБС като цяло е по-висока в централна и източна Европа в сравнение със северните, южните и западните части на континента. Така например смъртността при мъжете на въз-

Фиг. 1.3д Смъртност по причини, мъже под 65 години, Европейски съюз

раст под 65 години в Украйна е 14 пъти по-висока спрямо тази във Франция*, а при жените – 25 пъти по-висока. Смъртността е по-висока в западните страни спрямо южните страни в Европа. Така например смъртността при мъжете на възраст под 65 години в Ирландия е 1.6 пъти по-висока спрямо тази в Италия, а при жените – 1.8 пъти по-висока.

Смъртността от инсулт е по-висока в централна и източна Европа в сравнение със северните, южните и западните части на континента. Например смъртността при мъжете на възраст под 65 години в Русия е 20 пъти по-висока спрямо тази в Швейцария, а при жените на същата възраст – 15 пъти по-висока.

През последните 30 години смъртността от ИБС се понижи значително в повечето страни от северна и западна Европа, но нарасна бързо в някои страни от централна и източна Европа.

Така например смъртността при мъжете във възрастовата група под 65 години във Финландия и Великобритания се понижи съответно с 37% и 42% за периода 1994-2004 г., но нарасна при мъжете от същата възрастова група с 57% в Албания и с 19% в Украйна. За жените под 65-годишна възраст във Финландия и Великобритания се понижи съответно с 35% и 49%, а нарасна при жените от същата възрастова група с 46% в Албания и с 19% в Украйна.

Смъртността от инсулт се понижава бързо в повечето европейски страни с някои изключения. Например смъртността при мъжете във възрастовата група под 65 години в Германия и Великобритания се понижи съответно с 43% и 28% за периода 1994-2004 г, а за жените от същата възрастова група, за същите страни и в същия период – респективно с 37% и 28%, но е нараснала с 15% за жените от Албания.

Скорошна публикация на Institute des Sciences de la Sante прави обзор на промените в смъртността от ИБС при пациентите на възраст под 75 години в ЕС през последното десетилетие, за периода 1990/91 – 2000/02 г. Ажустираната спрямо възраст-

та смъртност се понижава във всички страни от ЕС, но не в еднаква степен. В четири страни – Чешка Република, Великобритания, Ирландия и Финландия, смъртността се е понижала почти гвукратно. В останалите страни смъртността се понижава с 1/5 до 1/3, единственото изключение е Латвия (за мъжете) и Полша (за жените), където подобрението възлиза на около 10%.¹

Проектът на СЗО MONICA изследва смъртността от ИБС в 37 различни популации, 29 от които в Европа, за периода на 80-те и 90-те години. Резултатите показват, че около 67% от понижението на смъртността от ИБС за този период се определя от понижението на честотата на ИБС, а останалите 33% се дължат на подобрението на преживяемостта поради оптимизираното лечение. Това подчертава важността на въздействието върху сърдечно-съдовите рискови фактори, напр. тютюнопушенето.²

Същото заключение е изведено и в наскоро проведено проучване, в което е проследено понижението на смъртността от ИБС за 20-годишен период във Великобритания. Авторите установяват, че в периода 1981–2000 г. в Англия и Уелс 57% от общото понижение на риска е свързано с регулаци-

ята на основните рискови фактори, особено тютюнопушенето, докато на терапията на пациентите, включително вторичната превенция, се отдават останалите 42% от общото понижение на смъртността.³

Години загубен живот поради преждевременна смърт

ССЗ са не само основна причина за смърт в Европа и ЕС, но са и основна причина за години загубен живот поради настъпването на преждевременна смърт.

В проучването на СЗО Global Burden of Disease Study бе установено, че през 1990 г. средно около 31% от годините загубен живот се дължат на ССЗ в икономически развитите страни (предимно в северна, западна и южна Европа, всички членки на ЕС). От тях 16% се падат на ИБС, следователно ИБС е най-важната причина за загуба на години живот в икономически развитите страни на Европа.⁴

В централна и източна Европа 39% от годините загубен живот се дължат на ССЗ – отново в по-голяма степен от всяка друга причина, и 18% – на ИБС.⁴

Следва продължение

ОБЯВЯВА КОНКУРС за написване на:

- **обзор** върху едно или няколко публикувани клинични проучвания с Diovan®(valsartan)/Co-Diovan® (valsartan + HCTZ) - тема по избор

и /или

- **анализ на интересен клиничен случай** с Diovan®/Co-Diovan® (свързан или не с темата на обзора)

за лекари – специалисти или до 5 г. след взимане на специалност по кардиология - с награден фонд:

1-ва награда: Braunwald's Heart Disease, 8-мо издание - учебник и on-line достъп

2-ра награда: Учебник по ехокардиография

3-та награда: Стетоскоп Littmann®

Оценката на материалите ще бъде извършена от водещи специалисти по кардиология.

Най-добрите работи ще бъдат публикувани.

Моля изпращайте материалите до 20.06.2008 г. на адрес:

ТП Новartis Фарма Сървисиз Инк., Бизнес Парк София, Сграда 8 С, ет. 6 Младост 4, София 1766 или на e-mail: raina.shentova@novartis.com